

Maria Ochescu
Maria Aurelia Diaconu

Istorie

Clasa a VIII-a

Cuprins

	Nr. pag.	Lecții
	7	EVALUARE INIȚIALĂ
UNITATEA 1 Introducere	10	Lecția 1 Spațiul geografic natural
	12	Lecția 2 Periodizarea istoriei românilor
	14	Trusa de instrumente
	15	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	16	EVALUARE/AUTOEVALUARE
UNITATEA 2 Preistoria în spațiul românesc	18	Lecția 1 Epoca Pietrei
	20	Lecția 2 Epoca Metalelor
	22	Studiu de caz Cultura Cucuteni
	23	Studiu de caz Cultura Hamangia
	24	Studiu de caz Cultura Sărata Monteoru
	25	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	26	EVALUARE/AUTOEVALUARE
UNITATEA 3 Geto-dacii	28	Lecția 1 Izvoare istorice despre geto-daci: Herodot, Strabon, Cassius Dio
	30	Studiu de caz Histria
	31	Atelier civic Memoria trecutului (Proiect de patrimoniu)
	32	Lecția 2 Burebista. Decebal; cucerirea Daciei de către romani
	34	Studiu de caz Sarmizegetusa
	35	Studiu de caz Podul de la Drobeta. Columna lui Traian. Monumentul de la Adamclisi
	36	Trusa de instrumente
	37	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	38	EVALUARE/AUTOEVALUARE
UNITATEA 4 Etnogeneza românească	40	Lecția 1 Dacia romană. Romanizare. Creștinism
	42	Lecția 2 Așezarea slavilor la sudul Dunării. Romanitatea orientală
	44	Lecția 3 Poporul român – popor romanic
	46	Studiu de caz Surse istorice despre români la sfârșitul mileniului I
	47	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	48	EVALUARE/AUTOEVALUARE
UNITATEA 5 Evul Mediu românesc	50	Lecția 1 Primele forme de organizare statală
	52	Lecția 2 Statele medievale în spațiul românesc: Transilvania, Țara Românească, Moldova, Dobrogea
	54	Studiu de caz Diversitate etnică și confesională în spațiul românesc
	55	Atelier civic Localitatea mea între trecut și prezent (Proiect de implicare comunitară)
	56	Lecția 3 Spațiul românesc și politica de <i>cruciadă târzie</i> de la Mircea cel Bătrân la Mihai Viteazul
	58	Studiu de caz Cetăți medievale
	59	Studiu de caz Biserica episcopală de la Curtea de Argeș
	60	Trusa de instrumente
	61	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	62	EVALUARE/AUTOEVALUARE
UNITATEA 6 Modernitatea timpurie	64	Lecția 1 Constantin Brâncoveanu. Dimitrie Cantemir
	66	Lecția 2 Iluminism și reformism: Transilvania sub Habsburgi
	68	Lecția 3 Secolul fanariot
	70	Studiu de caz Școala Ardeleană. Supplex Libellus Valachorum
	71	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	72	EVALUARE/AUTOEVALUARE
UNITATEA 7 Lumea românească până la jumătatea secolului al XIX-lea	74	Lecția 1 Români între Orient și Occident. Conservatorism și modernizare
	76	Studiu de caz Tudor Vladimirescu
	77	Studiu de caz Generația pașoptistă. Programe și consecințe ale revoluției
	78	Studiu de caz Romii – de la robie la emancipare
	79	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	80	EVALUARE/AUTOEVALUARE

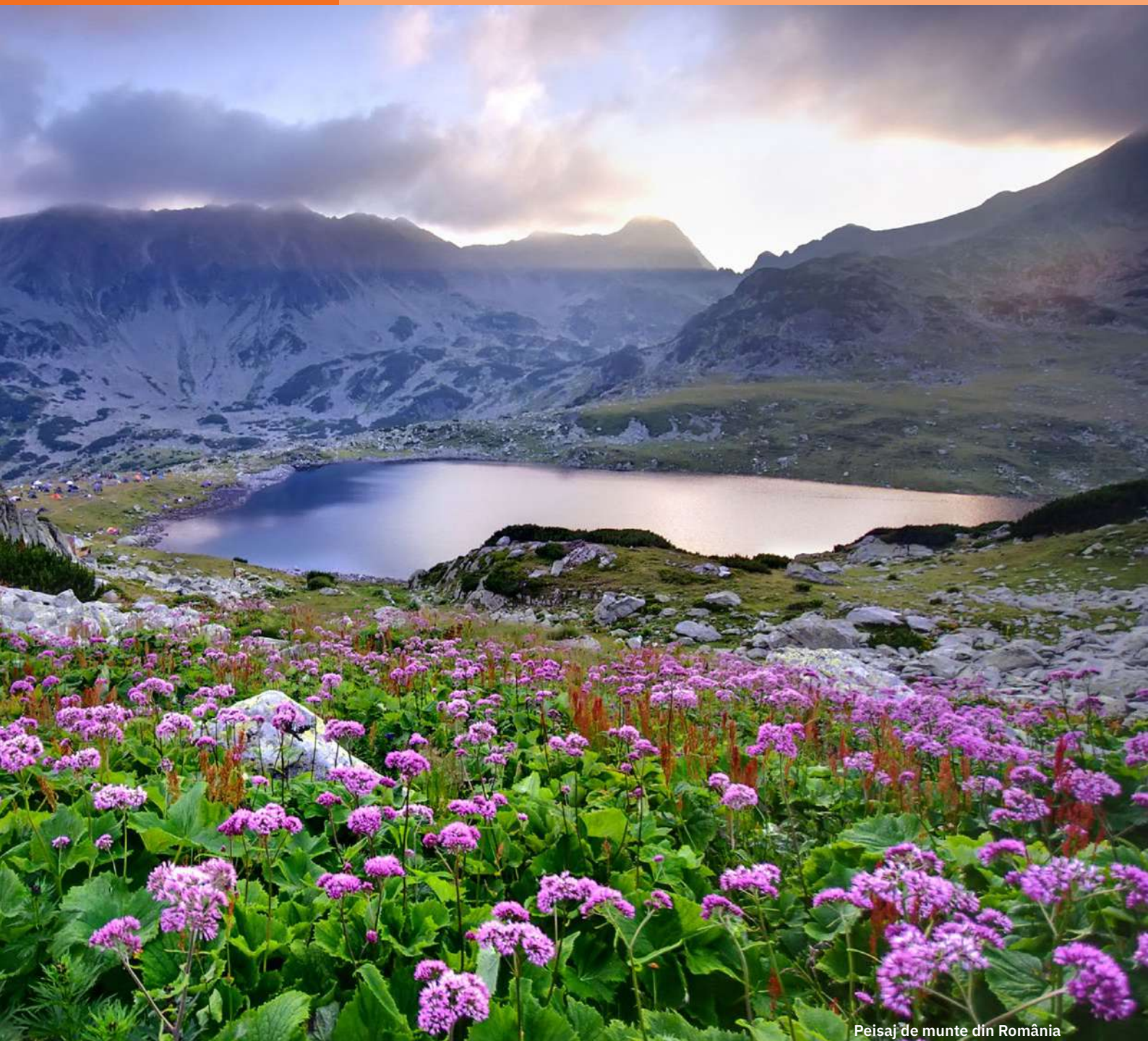
	Nr. pag.	Lecții
UNITATEA 8 România modernă	82	Lecția 1 Formarea statului român modern. Domnia lui Alexandru Ioan Cuza
	84	Lecția 2 Regatul României – Carol I
	86	Studiu de caz Constituția din 1866
	87	Studiu de caz Războiul de Independență
	88	Studiu de caz Opțiuni politice în România modernă
	89	Studiu de caz Cultura în spațiul românesc
	90	Trusa de instrumente
	91	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	92	EVALUARE/AUTOEVALUARE
UNITATEA 9 România secolelor XX-XXI	94	Lecția 1 România și Primul Război Mondial
	96	Lecția 2 Marea Unire din 1918
	98	Lecția 3 România interbelică. Economie și societate – lumea urbană și lumea rurală
	100	Studiu de caz Orașul: arhitectură modernă și tradiții rurale
	101	Studiu de caz Minoritățile naționale în România
	102	Studiu de caz Constituțiile din perioada interbelică
	103	Studiu de caz Idei politice în lumea românească interbelică
	104	Studiu de caz Monarhia după Primul Război Mondial
	105	Trusa de instrumente
	106	Lecția 4 România în Al Doilea Război Mondial
	108	Studiu de caz Holocaustul în România: evreii și romii
	109	Atelier civic Lupta împotriva discriminării (campanie)
	110	Lecția 5 România – stat comunist
	112	Studiu de caz Rezistența anticomunistă
	113	Studiu de caz Viața cotidiană în perioada regimului comunist
	114	Studiu de caz Manipulare și propagandă. <i>Omul nou</i> . Consecințe
	115	Studiu de caz <i>Epoca Nicolae Ceaușescu</i>
	116	Lecția 6 România în contextul Războiului Rece
	118	Lecția 7 Regimul politic democratic din 1989 până azi
	120	Studiu de caz Constituția României din 1991
	121	Atelier civic Cunoașterea Constituției României (campanie)
	122	Lecția 8 Integrarea euroatlantică a României
	124	SCHEMĂ CONCEPTUALĂ RECAPITULATIVĂ
	125	EVALUARE/AUTOEVALUARE
	126	RECAPITULARE FINALĂ
128	EVALUARE FINALĂ	

Competențe generale și specifice

- Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor despre timp și spațiu
  - Utilizarea coordonatelor de timp și spațiu în rezolvarea unor situații-problemă
  - Analizarea faptelor istorice utilizând coordonate spațio-temporale în contexte diferite
- Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice
  - Prezentarea unei teme istorice prin valorificarea informațiilor oferite de diverse surse
  - Argumentarea unei opinii referitoare la un fapt istoric prin utilizarea informațiilor provenite din diferite surse
- Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socioculturale
  - Valorificarea experiențelor istorice oferite de acțiunea personalităților/grupurilor în contexte istorice variate
  - Realizarea de proiecte care promovează diversitatea socioculturală
- Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare învățării permanente
  - Realizarea unor investigații istorice prin utilizarea resurselor multimedia
  - Inițierea, dezvoltarea și aplicarea de proiecte individuale și de grup valorificând diverse experiențe istorice
  - Adaptarea perspectivelor transdisciplinare în abordarea unor probleme sensibile și controversate în istorie și în viața cotidiană

U1

Introducere

Peisaj de munte din România

Lecția 1	10	Spațiul geografic natural
Lecția 2	12	Periodizarea istoriei românilor
Trusa de instrumente	14	Cum realizez o prezentare în format digital pe o temă istorică. Cum realizez un film sau un videoclip pe o temă istorică. Cum realizez un afiș/poster digital
RECAPITULARE	15	Schemă conceptuală recapitulativă
EVALUARE/ AUTOEVALUARE	16	

Spațiul geografic românesc

Provocare

Ada Kaleh a fost o insulă de pe fluviul Dunărea, în apropiere de Orșova, dispărută prin crearea lacului de acumulare de la Porțile de Fier. Evenimentul ilustrează modul în care spațiul geografic natural este transformat de oameni potrivit necesităților, mergând până la modificarea lui radicală. Poți afla din lecție felul în care spațiul geografic al țării noastre, utilizat și transformat de către oameni, a influențat modul de viață și istoria românilor.

Mă informez

Așezare

Teritoriul României este situat în sud-estul Europei Centrale, la intersecția paralelei de 45° latitudine nordică și a meridianului de 25° longitudine estică.

Prin lanțul Munților Carpați și fluviul Dunărea (numit de romani *Danubius*, iar de greci, *Istros*), România se leagă de Europa Centrală, iar prin Marea Neagră (numită în Antichitate *Pontus Euxinus*) se deschide către Orient (aplicația **I**). Datorită importanței acestor repere geografice pentru evoluția țării, unii istorici au atribuit spațiului românesc denumirea de spațiu **carpato-danubiano-pontic**.

Relief, climă, faună și floră

➕ Relieful țării este variat și armonios. Lanțul Munților Carpați adăpostește Podișul Transilvaniei, străbătut de numeroase cursuri de apă și favorabil agriculturii. Carpații, prin înălțimea lor moderată, prin văile și bogățiile naturale de care dispun (pășuni, lemn, zăcăminte de minereuri), au jucat un rol important în viața economică, dar și politică a țării.

Dealurile subcarpatice au un relief blând, sunt acoperite de păduri și livezi și dispun de bogate resurse de sare, petrol și cărbune. Podișurilor, precum Podișul Moldovei sau Podișul Dobrogei, li se adaugă câmpii întinse, precum Câmpia Tisei spre vest sau Câmpia Română spre sud, cu soluri bogate, propice diverselor culturi agricole.

▶ Teritoriul țării este străbătut de mari cursuri de apă (Mureș, Someș, Jiu, Olt, Siret, Prut), care adăpostesc în văile lor așezări umane și constituie căi de navigație. Cel mai important curs de apă este fluviul Dunărea. Aproape o treime din parcursul său este situat pe teritoriul țării noastre. A reprezentat de-a lungul timpului o importantă cale de comunicație și comercială.

Zona de coastă, cu o lungime de peste 200 km, pe țărmul Mării Negre, a adus și ea avantaje importante, oferind resurse importante și favorizând schimburile comerciale și culturale.

Alături de relief, clima temperată cu influențe continentale a determinat existența unor tipuri de vegetație variate, cu floră și faună bogate: pajiști de câmpie și lunci, păduri de foioase și de conifere, pajiști alpine, toate populate de animale. Introducerea unor plante de cultură și a unor animale domestice a adăugat noi resurse spațiului natural.

Locuire și ocupații

Oferind condiții prielnice vieții, teritoriul țării noastre a fost locuit încă din timpuri străvechi. Au fost descoperite urme ale existenței umane datând de aproximativ 1 500 000 de ani. Descoperirile arheologice atestă existența ulterioară a unor așezări stabile atât în zonele montane, în depresiuni, cât și în zonele de deal, podiș și câmpie (aplicația **II**; *Conexiuni*).

Varietatea resurselor naturale a atras după sine o mare varietate a ocupațiilor.

- cultivarea plantelor: în zonele de deal, cultivarea viței-de-vie și a pomilor fructiferi, iar la câmpie, cultura cerealelor;
- creșterea animalelor, în special păstoritul;
- pescuitul, de-a lungul apelor;
- meșteșugurile au evoluat în timp, de la activitățile casnice la cele manufacturiere, apoi industriale tot mai complexe;
- comerțul intern și extern a fost intens, Marea Neagră și Dunărea conferind zonei un rol important în sistemul rețelelor comerciale europene.

Situat la confluența multor culturi și civilizații, spațiul românesc a fost spațiul evoluției unei culturi bogate și originale, care a valorificat în mod creator diverse influențe.

Insula Ada Kaleh – vedere generală (1890-1905)

Repere europene

Munții Carpați din România sunt parte a unui sistem muntos central din Europa, lung de aproximativ 1 700 km, cuprins între Bazinul Vienei și Valea Timocului.

Fluviul Dunărea trece prin zece țări europene:

- Germania
- Serbia
- Austria
- Bulgaria
- Slovacia
- România
- Ungaria
- Republica Moldova
- Croația
- Ucraina

Marea Neagră se întinde între șase țări, țărmul românesc având o lungime de 225 km.

Cronologie

1930

18 057 028 – populația României (recensământul din 1930)

2024

19 639 761 – populația României (sursa: Worldometer)

Dicționar

Euxinus Pontos (în greaca veche)

Marea Ospitalieră. Era numele dat de grecii antici Mării Negre. Pontus Euxinus este forma latinizată, folosită de romani.

Explorez

I. Spațiul geografic românesc

Harta fizică a României

1. Identifică pe hartă reperele geografice ale spațiului românesc prezentate în lecție.
2. Urmărește pe hartă traseul fluviului Dunărea și realizează un text în care să descrii parcursul său pe teritoriul țării noastre, menționând cel puțin trei orașe prin care trece.

II. Călători străini despre spațiul românesc

„Iar acea țară a Moldovei este îndeajuns de frumoasă, cu șesuri și văi pretutindeni, plină de orașe și felurite sate, însă fără de cetățui sau cetății întărite prin iscusință sau meșteșug, afară doar de Cetatea Neamțului, care este așezată pe un munte foarte înalt și înconjurat de ziduri, [țara] altminteri [fiind] apărată doar de râuri ca de niște întărituri dăruite de natură [...] În această țară nimic nu lipsește din cele ce ar putea folosi oamenilor; și pe lângă acestea este bogată în mine de aur, argint și sare; [...] bogată în locuri de arătură, vii și vite, precum și în lacuri și heleșteie, precum și în tot felul de pești aleși; într-un cuvânt, e plină din belșug de toate bogățiile.”

Georg Reicherstoffer, *Chorographia Moldovei* (1541)

1. Precizează secolul căruia îi aparține prezentarea din sursă.
2. Menționează, pe baza sursei, trei ocupații practice în epocă.
3. Caută, prin documentare proprie, alte mărturii ale călătorilor străini despre spațiul românesc.

Rețin și reflectez

- Spațiul românesc, carpato-danubiano-pontic, a fost un cadru natural propice existenței umane încă din timpuri străvechi, fiind locuit de cel puțin 1,5 milioane de ani.
- Relieful este variat, străbătut de numeroase cursuri de apă, iar fauna și flora sunt bogate.
- Îndeletnicirile practice au fost diverse, în acord cu varietatea de resurse naturale.

Aplic

Analizez

1. Analizează denumirea de spațiu „carpato-danubiano-pontic” atribuită spațiului geografic românesc.
2. Cum au influențat resursele naturale practicarea anumitor activități și ocupații? Completează un tabel, după model, adăugând minimum trei rânduri.

Resurse	Activități/ocupații asociate
pășuni	păstorit
păduri	prelucrarea lemnului

Gândire critică

- ▶ În ce măsură lanțul Munților Carpați i-a unit sau despărțit pe români de-a lungul istoriei lor?

Conexiuni

Harta Moldovei în lucrarea *Descrierea Moldovei*

Descrierea Moldovei de Dimitrie Cantemir

Descrierea Moldovei (*Descriptio Moldaviae*) este o scriere în limba latină aparținând lui Dimitrie Cantemir, domnitor al Moldovei în secolul al XVIII-lea. S-a bucurat de un larg ecou în lumea științifică europeană, remarcându-se prin viziunea științifică modernă și varietatea informațiilor referitoare la cadrul geografic, istoric și cultural al Moldovei în epocă. Pe lângă prezentarea spațiului natural al Moldovei, însoțită de o hartă amănunțită, lucrarea cuprinde informații despre ierarhia boierească, forma de stat și alegerea domnilor, legislație, armată, despre biserică și școli, limbă și literatură. Lucrarea prezintă interes și prin referirile la originea poporului român, la obiceiurile și tradițiile sale.

Atelier

- ▶ În echipe de 3-4 elevi, realizați un ghid turistic al localității în care trăiți. Îl puteți realiza cu mijloace digitale sau pe hârtie. Aveți în vedere elemente legate de:
  - relief;
  - resurse;
  - activități economice;
  - populație;
  - tradiții și obiceiuri etc.

Periodizarea istoriei românilor

Marele sanctuar circular de la Sarmizegetusa Regia (România) – construcție interpretată drept calendar dacic

Repere europene

secolele XIV – XVII

aparitia și răspândirea ideilor **umaniste**, o nouă viziune despre om și lume, ce promova valoarea omului și dezvoltarea lui multilaterală, primatul rațiunii și al spiritului critic;

secolul al XVIII-lea

afirmarea ideilor iluministe ca o filozofie care susținea dreptul la fericire și bunăstare generală, la libertate și egalitate ca drepturi naturale ale omului.

Cronologie

cca 1 500 000/
1 200 000 î.H. –
secolul I î.H.

Preistoria (Epoca Străveche);

secolul I î.H. –
secolul IX d.H.

Antichitatea (Epoca Veche)

secolul IX –
secolul XVII/XVIII

Evul Mediu (Epoca Medievală/Feudală)

secolul XVII/XVIII – 1918
Epoca Premodernă și Modernă

1918 – astăzi

Epoca Contemporană

Dicționar

indo-europeni

grup de populații de păstori nomazi care trăiau, prin mileniul III î.H., în Asia Centrală, de unde au migrat spre vest și sud-vest.

izvoare istorice

urme materiale ale trecutului, pe baza cărora se reconstituie istoria oamenilor.

Provocare

1593, 1711 sau 1821? Care dintre aceste date marchează debutul epocii moderne în istoria românilor? Istoricii nu s-au pus de acord. Unii istorici leagă începutul acestei epoci de domnia lui Mihai Viteazul, considerând că ea deschide o perioadă de afirmare culturală și națională a românilor în spirit umanist și, mai târziu, iluminist. Alți istorici iau ca reper epoca domniilor fanariote, având în vedere proiectele de reformă moderne inițiate de unii domnitori. Un alt grup de istorici consideră că modernizarea societății românești începe abia după anul 1821, când formarea statului modern român intră într-o etapă decisivă. Informații privind principalele perioade ale istoriei românilor poți afla citind lecția.

Mă informez

Istoria și izvoarele istorice

Evoluția istoriei ca știință este legată de o serie de științe auxiliare care descoperă, clasifică, compară și pun la dispoziția istoricilor **izvoare istorice** (aplicația **I**), pe care se bazează reconstituirea faptelor istorice ale trecutului (vezi *Conexiuni*). Izvoarele istorice se împart în două mari categorii:

- **izvoare scrise**
inscripții, documente, hărți, cărți, monede etc.
- **izvoare nescrise**
vase, unelte, arme, podoabe, construcții etc.

Periodizarea istoriei

Pe baza informațiilor extrase din izvoarele istorice, istoricii au împărțit istoria omenirii în cinci mari intervale de timp, numite epoci istorice. Delimitările dintre epoci sunt relative, iar între epoci există perioade de tranziție. Evenimentele luate ca reper pentru începutul sau sfârșitul epocilor istorice sunt orientative, ele variind în funcție de istorici sau de spațiul istoric avut în vedere. Cele cinci epoci sunt:

- **Preistoria** – intervalul scurs de la apariția primilor oameni până la apariția scrisului și, deci, a izvoarelor istorice scrise. Este împărțită în mai multe epoci și subdiviziuni ale acestora, în funcție de tehnologiile existente și de modul de trai al oamenilor.

PREISTORIA	
EPOCA PIETREI	EPOCA METALELOR

- **Antichitatea** – perioada începută în jurul anului 3 300 î.H., când a fost inventată scrierea, și încheiată în anul 476 d.H., când a dispărut Imperiul Roman de Apus;
- **Evul Mediu** – între anul 476 și anul 1453, dată care marchează cucerirea Constantinopolului de către turci și desființarea Imperiului Bizantin (fostul Imperiu Roman de Răsărit);
- **Epoca Modernă**, cuprinsă între anul 1453 și începutul Revoluției franceze (1789);
- **Epoca Contemporană** – perioada de la Revoluția franceză până în prezent.

Periodizarea istoriei românilor

- Istoria spațiului românesc este și ea divizată în epoci istorice similare (aplicația **II**).
- **Preistoria** este epoca apariției primelor comunități umane pe teritoriul României de azi și a unor importante progrese în plan economic și spiritual. Are loc pătrunderea indo-europenilor și diferențierea, din rândul lor, a tracilor și a ramurii lor nordice, geto-dacii.
  - **Antichitatea**, cuprinsă între secolele I î.H. și IX d.H., este perioada (clasică) de afirmare a civilizației geto-dacice, a contopirii acesteia cu civilizația romană și a formării poporului român.
  - **Evul Mediu (Epoca Medievală/Feudală)** este perioada de primă afirmare a civilizației românești și de formare a statelor medievale în spațiul locuit de români.
  - **Epoca Modernă** este epoca de așezare pe baze moderne a societății românești. Pregătită de reforme și inițiative legislative ale unor domni fanarioți din secolul al XVIII-lea, a cunoscut o perioadă hotărâtoare în secolul al XIX-lea, când a fost creat statul român modern.
  - **Epoca Contemporană** cuprinde evoluția societății românești din 1918 până în zilele noastre, caracteristicile perioadei fiind consolidarea statului național unitar român și integrarea în structurile europene.

Explorez

I. Istoria ca știință

Sală din Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia

B. „Istoria unui timp se clădește întotdeauna cu materialul adunat până atunci. Dacă ar fi să așteptăm ca tot materialul istoric al unui popor să fie descoperit, n-am mai ajunge niciodată să expunem cursul vieții sale; căci descoperirile se fac neîncetat; cunoștințele se întind și se adâncesc, măbind fără încetare orizontul istoriei [...]. Fiecare timp oglindește, în lucrările istorice ce le înfățișează, cunoștința de atunci asupra trecutului său. Fiecare timp este deci în drept să aibă istoria lui [...]. Eu sunt anume de părere că istoria trebuie să scruteze spre a afla adevărul.”

A.D. Xenopol, *Istoria românilor în Dacia Traiană*

- Pe baza surselor **A** și **B**, precizează un alt termen, specific istoriei, pentru „materialul” la care se referă textul **B**.
- Pornind de la expresia subliniată în text, de ce crezi că se studiază istoria în școală? Argumentează-ți punctul de vedere formulat.
- Organizează alături de colegii de clasă o vizită (reală sau virtuală) la un muzeu de istorie. Identificați cât mai multe izvoare istorice („materiale”), observați cum sunt conservate acestea și discutați asupra tipului de informații pe care acestea le oferă.

II. Istoria românilor – parte integrantă a istoriei universale

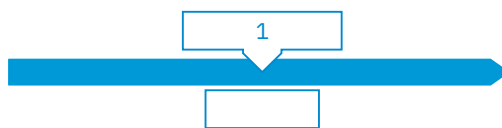
„Istoria poporului nostru e în legătură cu istoria popoarelor de primprejur și în genere cu istoria europeană și a omenirii. Faptele noastre au influențat pe alții și faptele altora ne-au influențat pe noi: această dependență crește cu cât ne apropiem de perioada contemporană. E normal deci ca marile împărțiri ale istoriei universale să se regăsească și în istoria Românilor; limitele acestor împărțiri însă nu coincid, nu sunt aceleași, din cauza unor împrejurări proprii locurilor noastre.”

Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până la moartea regelui Ferdinand, 1944*

- Formulează, pe baza sursei, o opinie în legătură cu raportul dintre istoria națională și cea universală. Argumentează.
- Menționează, pe baza sursei, cauza diferențelor dintre periodizarea istoriei universale și cea a istoriei românilor.

III. Periodizarea istoriei românilor

- Transcrie cronologia epocilor istorice din istoria românilor pe o axă a timpului desenată pe caiet, după modelul alăturat.
- Pe baza informațiilor din lecție și a cunoștințelor din anii precedenți, enumeră câte un fapt istoric relevant pentru fiecare epocă istorică înscrisă pe axă.

Rețin și reflectez

- Istoria ca știință are la bază izvoarele istorice, clasificate în izvoare scrise și nescrise, puse la dispoziția istoricilor de o serie de științe auxiliare.
- Principalele epoci istorice ale istoriei românilor sunt Epoca Străveche (Preistoria), Epoca Veche (Antichitatea), Evul Mediu, Epoca Modernă și Epoca Contemporană.
- Aceste epoci istorice sunt similare cu cele ale istoriei universale, delimitările cronologice ale acestora fiind orientative.

Aplic

Analizez

- Analizează comparativ reperele cronologice ale epocilor istorice în plan universal și, respectiv, național. Discută cu colegul de bancă și formulează în scris 2-3 concluzii.

Gândire critică

- De ce crezi că este necesară o periodizare a istoriei? Argumentează oral răspunsul.

Conexiuni

Schimbarea gărzii în Cetatea Alba Iulia – reconstituire istorică

Reconstituirea istoriei

În ultimii ani, în România a început să se manifeste un fenomen interesant, cel al **reconstituirii istorice**. Acest fenomen, cu o accentuată latură educativă, pune într-o lumină nouă înțelegerea și cercetarea trecutului, prin reconstituirea unor evenimente istorice (bătălii, turniruri etc.) sau activități de zi cu zi, cu costume, arme, unelte etc. specifice epocii respective.

Reconstituirea istorică (**historical reenactment**, în limba engleză) se realizează în acord cu opiniile specialiștilor, pe baza surselor istorice, ceea ce implică o activitate susținută de cercetare-documentare. Un alt tip de reconstituire este istoria „trăită”, istoria „vie”, prin care activități sau scene de viață din trecut sunt aduse la viață în fața publicului fără a se utiliza un scenariu anume.

Reconstituirea istorică în România a luat avânt prin efortul unor grupuri de pasionați, interesați de diverse perioade și evenimente din istoria locală și națională.

Arheologia experimentală este o abordare științifică în cadrul căreia sunt elaborate și testate ipoteze bazate pe surse istorice, referitoare la ocupații sau tehnologii din trecut. Un exemplu ar fi construirea unor case preistorice din materiale și cu unelte specifice epocii.

Atelier

- În echipă, realizați o cronologie digitală a istoriei localității voastre în Epoca Contemporană.

Trusa de instrumente

Cum realizez o prezentare în format digital pe o temă istorică

Anexa 1

- primul slide conține titlul prezentării și numele elevului;
- toate slide-urile trebuie să aibă același format - imagini mari și clare - maximum 4-6 rânduri de text, font ușor lizibil (*Arial, Tahoma, Verdana*);
- ultimul slide trebuie să conțină webografia (lista site-urilor studiate).

Pasul 1

- identific o temă sau o idee în jurul căreia pot fi structurate informațiile
- aleg un titlu interesant/provocator

Pasul 2

- explorez site-uri recomandate sau găsite cu ajutorul unor cuvinte-cheie
- realizez o listă de site-uri relevante

Pasul 3

- colectez/grupez materialele în foldere/subfoldere pe probleme/aspecte abordate
- verific materialele/informațiile obținute, confruntându-le cu cele din surse conexe

Pasul 4

- selectez/organizez informațiile și imaginile, pentru fiecare slide al prezentării
- stabilesc criteriul de prezentare (cronologic, procesual etc.)

Pasul 5

- realizez prezentarea cu ajutorul unui program specializat (PowerPoint, Google Slides, Prezi, Canva etc.; vezi sugestii în Anexa 1)

Pasul 6

- reformulez informația din slide-uri și adaug elemente noi
- insist asupra aspectelor relevante și răspund întrebărilor colegilor

Cum realizez un film sau un videoclip pe o temă istorică

Anexa 2

- Pot fi folosite programe precum Google Photos, Animoto și Photo Story pentru Windows (pot fi descărcate și consultate tutoriale de folosire a lor).

Pasul 1

- identific o temă sau o idee de film/videoclip
- aleg un titlu interesant/provocator/sugestiv

Pasul 2

- alcătuiesc o listă a aspectelor/ideilor vizate
- schițez un scenariu (succesiunea momentelor)

Pasul 3

- mă documentez (din surse digitale și clasice, cercetare la fața locului) și colectez materiale
- organizez materialele în foldere pe teme/tipuri de materiale/secvențe de film

Pasul 4

- selectez materialele (text, imagini, interviuri etc.)
- stabilesc succesiunea secvențelor conform scenariului
- prelucrez imaginile, fotografiile, secvențele de film

Pasul 5

- asamblez materialele video
- procesez suportul audio al filmului/videoclipului (vezi sugestii în Anexa 2)

Pasul 6

- prezint filmul sau videoclipul în fața clasei
- port discuții și desprind concluziile

- În aprecierea produsului final, ai în vedere *Grila de analiză* de mai jos.

Criterii de analiză	Repere
Elemente de conținut (temă și conținuturi abordate)	adecvarea prezentării la specificul temei sau al ideii centrale, varietatea informațiilor, elementele de noutate
Calitatea produsului și originalitatea lui	claritatea imaginilor, sunetul și coloana sonoră, textul, animațiile, montajul, forța mesajului etc.
Comportamentul în timpul prezentării	calitatea prezentării produsului
Autoevaluarea/Reacția participanților la prezentare și atmosfera din sala de clasă	Ce mi-a plăcut?/Ce nu mi-a plăcut?/Cum m-am simțit?/Care a fost reacția elevilor?

Cum realizez un afiș/poster digital

Anexa 3

- scrierea suficient de mare și de lizibilă;
- titlul și alte texte: scurte, vizibile de la distanță;
- ilustrații, fotografii, grafice clare și care susțin tema/ideea aleasă;
- mesajul principal evidențiat special;
- imaginea de ansamblu.

Pasul 1

- stabilesc o temă sau o idee de afiș/poster
- aleg un mesaj incitant/provocator
- identific grupul căruia i se adresează afișul

Pasul 2

- aleg dimensiunea și formatul
- realizez o schiță a afișului
- aleg imaginile, culorile, fonturile etc.

Pasul 3

- redactez de pe afiș (titlul, sloganul)
- aleg o aplicație în care să realizez afișul (Publisher, Canva, CapCut, WordArt, Glogster)
- aranjez imaginile și textul în formatul ales

Pasul 4

- adaug elementele suplimentare și fac retușurile necesare
- aplic lista de verificare a unui poster (sugestii în Anexa 3)

Pasul 5

- identific locul de afișare (cât mai vizibil)
- reflectez asupra prezentării

Pasul 6

- realizez prezentarea afișului
- port discuții cu colegii și desprind concluziile

ATENȚIE!

- Într-o prezentare digitală, pot fi utilizate gratuit informații (texte, imagini, video, sunete etc.) care nu sunt creații personale doar cu acordul persoanei care deține dreptul de autor asupra respectivelor creații. Respectarea drepturilor de autor este obligatorie, fiind atât o chestiune legală, cât și o dovadă de respect față de cei care le-au creat. Dacă sunt folosite astfel de materiale de pe internet pentru proiectele școlare, trebuie menționată întotdeauna, în secțiunea bibliografie/webografie, sursa de proveniență (autorul, titlul, site-ul web); la fel trebuie procedat și în cazul în care sunt utilizate informații preluate din cărți sau publicații.

Spațiul geografic natural

Așezare

- spațiul românesc – spațiu carpato-danubiano-pontic;
- a fost cadrul natural propice vieții;
- este situat la confluența unor mari arii culturale și de civilizație;
- reprezintă aria unei culturi și a unei civilizații originale.

Locuire și ocupații

- locuire străveche, intensă și continuă;
- îndeletniciri diverse, generate de varietatea resurselor;
- populație majoritar românească.

Relief, climă, faună și floră

- relief variat și armonios, străbătut de numeroase cursuri de apă;
- climă temperată cu influențe continentale;
- faună și floră bogate.

Periodizarea istoriei românilor

Izvoare istorice

- **izvoare nescrise:** vase, unelte, arme, podoabe, obiecte de îmbrăcăminte, construcții fotografii, tablouri etc.;
- **izvoare scrise:** inscripții, documente, hărți, cărți, monede etc.

Epoci istorice

Trăsături:

- au limite cronologice relative;
- sunt similare epocilor istoriei europene și universale.

Periodizare

Epoca Străveche/ Preistoria

cca 1,5-1,2 mil. î.H. – secolul VI/V î.H.

- acumulări economice și culturale;
- apariția primelor comunități umane;
- indo-europenizarea și diferențierea traco-daco-geților.

Antichitatea

secolul I î.H. – secolul IX

- formarea statului dac;
- romanizarea;
- formarea poporului român.

Epoca Medie

secolul IX – secolul XVII/XVIII

- dezvoltarea și afirmarea civilizației românești;
- formarea statelor medievale;
- lupta pentru independență.

Epoca Modernă

1600/1821-1918

- formarea statului modern român;
- reforme economice, sociale, politice și culturale de tip burghez-liberal.

Epoca Contemporană

1918 – astăzi

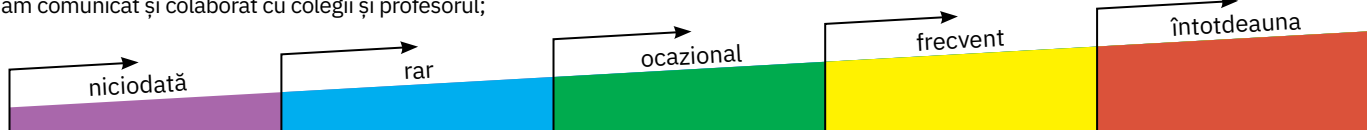
- desăvârșirea și consolidarea statului național unitar;
- Al Doilea Război Mondial;
- regimuri dictatoriale;
- revenirea la democrație;
- integrarea euroatlantică.

Fișă de observare sistematică a activității și comportamentului

Notează observațiile tale într-un *Jurnal de reflecție* deschis pe ultimele trei pagini ale caietului tău de notițe.

- ▶ am fost preocupat să îmi îmbogățesc cunoștințele și să-mi exerez competențele;
- ▶ am comunicat și colaborat cu colegii și profesorul;

- ▶ am participat activ la rezolvarea sarcinilor individuale și de echipă;
- ▶ participarea mea la lecții a fost apreciată de colegi și de profesor.

Pentru a ști
mai mult

CĂRȚI DE CITIT

Vlad Georgescu, *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*

George Vâlsan, *Descrieri geografice*

PAGINI WEB DE ACCESAT

cnr-unesco.ro/uploads/media/f1103_patrimoniu_material.pdf

cnr-unesco.ro/uploads/media/f1104_patrimoniu_natural.pdf

LOCURI DE VIZITAT

Rezervația Biosferei Delta Dunării

Muzeul Astra, Sibiu

Muzeul Național Tehnic

„Prof. ing. Dimitrie Leonida”, București

Muzeul Național de Istorie a României, București

FILME DE VIZIONAT

Povestea insulei Ada Kaleh, Historia, 2023

România sălbatică (film documentar), regia Dan Dinu, 2021

- I. 5p x 4 = 20p
 II. 5p x 4 = 20p
 III. 5p x 4 = 20p
 IV. 5p + 5p + (2p x 3) +
 + (7p x 2) = 30p

Din oficiu: 10 puncte
 Total: 100 de puncte

- I. Citește enunțurile următoare și notează-le cu adevărat (A) sau fals (F).
- Relieful țării noastre este plat și uniform.
  - Marea Neagră este situată la vest de România.
  - Monedele reprezintă izvoare istorice scrise.
  - Epoca Contemporană debutează în anul 1821.
- II. Selectează litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos.
- Denumirea antică a Mării Negre este:
a. Danubius; **b.** Pontul Euxin; **c.** Istru; **d.** Scythia Minor.
  - La nivel european, se consideră că Antichitatea s-a sfârșit în anul:
a. 330; **b.** 476; **c.** 106; **d.** 1453.
  - Maxima afirmare a civilizației geto-dacice a avut loc în Epoca:
a. Antică; **b.** Medievală; **c.** Modernă; **d.** Contemporană.
  - Istoricii au împărțit istoria omenirii în intervale mari de timp, numite epoci istorice. Acestea sunt în număr de:
a. trei; **b.** patru; **c.** opt; **d.** cinci.
- III. Completează spațiile libere din enunțurile de mai jos cu informația istorică adecvată selectată din listă.
- Statul unitar român s-a desăvârșit în Epoca _____ .
  - O lucrare importantă aparținând lui Dimitrie Cantemir a fost _____ .
  - Revenirea la un regim democratic a societății românești a avut loc după anul _____ .
  - De-a lungul istoriei, populația majoritară din spațiul carpato-danubiano-pontic a fost reprezentată de _____ .
- Listă: *Epoca Medievală, 1989, 1948, Epoca Modernă, Descrierea Moldovei, români, slavi, Chorographia Moldovei*
- IV. Citește cu atenție textul și răspunde cerințelor.
- Felul de viață al țăranilor din Oltenia în prima jumătate a secolului al XVIII-lea (relatarea ofițerului Friedrich Schwanz von Springfels):
- „XII. Despre îndeletniciri, felul de viață și comerț
 Din acestea se poate ușor înțelege care este îndeletnicirea locuitorilor de aici din țară, anume plugăria și îngrijirea viilor, creșterea vitelor și a albinelor. Tot din aceasta constă și negoțul lor în cea mai mare măsură, adică din cai, oi, vite, miere, ceară, unt, vin, lână, pește, și porci, pe care îi mână cu droaia din Transilvania. Ca meseriași, găsești doar puțini cizmari și croitori, cât și blănari. [...]”
- Călători străini despre Țările Române, IX, București, 1997*
- Precizează secolul la care se referă textul.
  - Precizează spațiul istoric al țării despre care ofițerul oferă informații.
  - Menționează, pe baza textului, trei îndeletniciri practicate în epocă.
  - Prezintă două aspecte referitoare la importanța fluviului Dunărea în istoria românilor.

AUTOEVALUARE

Folosind informațiile din această unitate și sugestiile de la rubrica *Trusa de instrumente*, sunt capabil:

Grilă de autoevaluare	Deloc	În mică măsură	În mare măsură	Nu știu
• să utilizez corect repere cronologice în abordarea unor situații-problemă				
• să utilizez corect coordonate ale spațiului istoric în analiza unor fapte istorice				
• să analizez critic o sursă istorică				
• să realizez o investigație/produs istoric prin utilizarea resurselor multimedia				

Urmărește pe parcursul anului progresul înregistrat în dobândirea competențelor/exersarea competențelor dobândite.

U2

Preistoria în spațiul românesc

Ceramică de Cucuteni (Eneolitic)

Lecția 1	18	Epoca Pietrei
Lecția 2	20	Epoca Metalelor
Studiu de caz	22	Cultura Cucuteni
Studiu de caz	23	Cultura Hamangia
Studiu de caz	24	Cultura Sărata Monteoru
RECAPITULARE	25	Schemă conceptuală recapitulativă
EVALUARE / AUTOEVALUARE	26	

Epoca Pietrei

Provocare

Tăblițele de lut de la Tărtăria reprezintă o descoperire arheologică enigmatică de pe teritoriul țării noastre. Au fost găsite în anul 1960 într-un mormânt din Tărtăria, județul Alba. Datând din Epoca Pietrei, au stârnit mult interes, cea mai îndrăzneată ipoteză fiind aceea că semnele înscrise pe ele ar reprezenta o scriere mai veche decât cea sumeriană cu aproape două mii de ani. O ipoteză mai probabilă este aceea că tăblițele au un scop magico-religios, conținând simboluri ale cultului fecundității și fertilității specifice Neoliticului. Ce este acest cult, dar și alte informații despre Epoca Pietrei poți afla parcurgând lecția.

Mă informez

Epoca Pietrei

Prima epocă preistorică, Epoca Pietrei, s-a caracterizat printr-un progres lent, marcat de realizarea primelor arme și unelte și de practicarea celor mai vechi ocupații umane. Epoca se împarte în două perioade istorice distincte și îndelungate: Paleolitic și Neolitic. Între ele există o perioadă de tranziție, Mezoliticul, iar la sfârșitul Neoliticului, o perioadă de tranziție spre Epoca Metalelor, numită Eneolitic.

Paleolitic și Mezolitic

Din **Paleolitic** datează cele mai vechi vestigii ale existenței și activității umane pe teritoriul României. Descoperiri arheologice precum cele de la Bugiulești (jud. Vâlcea), Ohaba Ponor (jud. Hunedoara), Valea Dârjovului (jud. Olt) și altele (aplicația **I**) atestă existența unor strămoși îndepărtați ai omului precum *Homo habilis* și *Homo sapiens*.

- oamenii preistorici erau culegători, vânzatori, pescari; foloseau unelte din lemn, os sau piatră cioplită (aplicația **I**);
- au învățat să folosească și să producă focul în spații special amenajate, numite vetre;
- aflați permanent în căutarea hranei, trăiau în grupuri mici și nu aveau un loc stabil;
- se adăposteau în peșteri sau în colibe din stuf, crengi, oase de mari dimensiuni.

Mezoliticul este o epocă de tranziție către Neolitic, caracteristica sa fiind armele și unelte din pietre cioplite de mici dimensiuni, numite microlite (aplicația **I**). Se adaugă folosirea **arcului cu săgeți** și a **monoxilei**, un început de cultivare a plantelor și de creștere a unor animale.

Neolitic și Eneolitic

Neoliticul sau epoca nouă a pietrei a marcat trecerea omului de la viața de culegător-vânător și pescar la cea de producător de hrană prin cultivarea plantelor și creșterea animalelor (aplicația **II**). S-a produs așa-numita „**revoluție neolitică**”, adică trecerea omului de la stadiul de culegător la cel de producător al celor necesare existenței, revoluție marcată de mai multe schimbări:

- trecerea de la unelte din piatră cioplită la cele șlefuite și perforate (topoare, lame de silex de mari dimensiuni);
- diversificarea ocupațiilor prin apariția unor noi meșteșuguri: olăritul, torsul, țesutul;
- organizarea socială bazată pe ginți și triburi;
- modificarea stilului de viață al oamenilor, având drept consecință **sedentarizarea** și apariția primelor așezări stabile (vezi *Conexiuni*).

În **Eneolitic** au început să fie utilizate și primele metale, în special cuprul (arama), pentru confecționarea uneltelor și a podoabelor.

A avut loc **indo-europenizarea** – pătrunderea triburilor indo-europene de păstori nomazi, veniți, după unii istorici, dinspre stepile nord-pontice, Caucaz sau Marea Caspică, iar după alții, din Anatolia. Din sinteza etnolingvistică și culturală a acestora cu populația autohtonă se vor individualiza, în Epoca Metalelor, tracii și apoi ramura lor nordică, geto-dacii. Printre **culturile arheologice** reprezentative se numără culturile Cucuteni și Hamangia (aplicația **II**).

Spiritualitate

Primele forme de spiritualitate au fost religia și arta. Reprezentative pentru Epoca Pietrei sunt picturile rupestre (pe pereți de stâncă), realizate, se crede, ca parte a unui ritual magic

Tăblițele de lut de la Tărtăria (județul Alba)

Repere europene

mileniile III-II î.H.

are loc procesul de indo-europenizare, aflat la originea majorității popoarelor europene: germanici, slavi, italici, greci, traci, celți;

cca 2 400–2 200 î.H.

Stonehenge, monument megalitic (Regatul Unit).

Cronologie

1 500 000/1 000 000 î.H. – 3700/3500 î.H. – Epoca Pietrei

1 500 000/1 000 000 î.H. – 9 500/9 000 î.H. – Paleolitic

cca 9 500/9 000 î.H. – 7 500 î.H. – Mezolitic

cca 6600/6500 î.H. – 4 600/4 500 î.H. – Neolitic

cca 4 600 î.H./4 500 î.H. – 3 700/3 500 î.H. – Eneolitic

Dicționar

antropomorf

cu o formă ce amintește de corpul omenesc

cultură arheologică

ansamblul vestigiilor vieții materiale și spirituale pe baza cărora e reconstituită viața comunităților umane în diferite epoci

monoxilă

barcă făcută dintr-un trunchi de copac scobit

sedentarizare

trecerea de la viața nomadă la cea stabilă, într-un singur loc

zoomorf

cu formă de animal